

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

XI. Vtrum saltem per absolutam Dei potentiam à creato intellectu videri possit Deus, non visa vlla creatura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

extra est, non ignorent foris: etsi hoc fortasse olim in sinu Abraham non habebant animæ sanctæ, iuxta S. Augustinum loco citat. & colligi potest ex quibusdam testimonijs veteris testamenti apud eundem, ut rectè Suarez ibidem. Atque in eundem sensum etiam videtur loqui S. Thomas 1. p. quæst. 89. artic. 8. ubi agens de cognitione naturali animarum, distinguit cum S. Gregorio inter animas beatas, & alias. Excipi debent cogitationes cordis, quas nulla ratione sibi manifestatas, nec Angeli, nec Sancti naturaliter & per se cognoscunt.

II

Assertio VII. Quantum ad cætera, diuersa ab ijs, quæ vel à beatis omnibus in commune, vel ab unoquoque pro conditione status, particulatim cognoscuntur in Verbo, ut dictum, seu sint illa entia possibilis tantum, seu contingentia etiam futura, eò p̄ura quisque cognoscet in Verbo, ex vi visionis, quò est beator; quoque adeo perfectius & intensius videt Deum. Ita S. Thomas hic quæst. 12. art. 8. & 3. p. quæst. 10. art. 2. & de veritate quæst. 8. art. 12. alijque citati omnes, ex communi. Ratio est: tum quia cæteris paribus conuenit, sanctiores etiam hoc accidentali premio reliquis antecellere: tum quia per se loquendo, quò melius penetratur causa, eò plures in ipsa causa cognoscuntur effectus; id quod tamen iuxta dicta superius dub. 9. intelligendum; ut nimirum non ex ipsa intentione visionis immediate sequatur ea extensio visionis ad obiecta creata, sed ex ipsa perfectione individuali visionis & luminis. In specie verò talia sunt, tum natura, & res varia: possibilis; tum etiam multa individua rerum præsentium, præteritarum, ac futurarum; ut expressè S. Thomas de verit. l. cit. etsi de cogitationibus cordis, & complexionibus contingentibus negare videatur Molina q. 12. a. 8. disp. 5. memb. 6.

Assertio VIII. Beati omnia, quæ vident per visionem beatificam, vident simul, & ab initio visionis. Ita S. Thomas hic quæst. 12. art. 10. & quæst. 10. art. 5. ad 1. & 2. quæst. 83. art. 4. ad 2. & 3. p. quæst. 10. art. 2. & in 4. distinct. 45. quæst. 3. art. 1. & quæst. 9. de verit. art. 12. ubi simul dicit, respectu illius visionis perinde esse, quod res sit facta, vel futura. Idem docent Capreolus, & Paludanus eadem d. 45. Caietanus, Zumel, Bannes, alijque Thomistæ hic quæst. 12. artic. 10. item Gregorius de Valentia punct. 6. Suarez lib. 2. de Deo, cap. 27. etsi contrarium doceant Bonaventura in 3. d. 14. art. 2. quæst. 3. Scotus eadem distinct. quæst. 2. Marsilius in 3. quæst. 10. artic. 2. & ex Thomistis, Ferrariensis 3. contra geutes, cap. 59. qui docent, futura contingentia, tum primum à Beatis in Verbo cognosci, cum sunt; quod etiam de contingentibus, quæ ad vniuersiuique statum pertinent, sentit Molina q. 12. art. 8. d. 6.

Probatur assertio primò, ex S. Augustino, qui ita apertè videtur sentire, tum alibi, tum lib. 15. de Trinitate, cap. 16. licet quasi sub dubio: *Fortassis, inquit, volubiles non erunt cogitationes nostræ, ut superius citauimus assert. 3.* Secundo probatur ratione. Tum quia omnia illa videntur, non per diuersas species, sed per eandem Dei essentiam, sufficientissimam ad omnia simul representanda, quæ est ratio S. Thomæ hic quæst. 12. artic. 10. Tum quia si per visionem successiuè alia viderentur, aut fie-

ret hoc per visionem in se interim penitus immutatam; aut fieret interueniente aliqua mutatione visionis: neutrum dici potest: non primum, licet asseratur à Ferrariensi loco citat. quia impossibile est, per eandem visionem vndique immutatam aliquid videri, quod antea non videbatur, ut dictum dub. 9. assertione 8. Nec secundum; quia id non decet perfectionem visionis beatificæ. Neque in contrarium sunt argumenta alicuius momenti. Vbicunque ergo S. Thomas docet, Angelis, & animabus aliquid de nouo reuelari, id de reuelationibus extra Verbum accipiendum est; præterquam quod aliquando etiam de naturali solum cognitione agit, ut 1. p. quæst. 89. artic. 8. de quo etiam loquitur hic, quæst. 12. artic. 10. ad 2.

Ex quibus denique etiam colligitur, quidnam cognoscant beati per peculiare reuelationes. Talia enim sunt pleraque contingentia futura; & in ijs etiam preces aliquando ad ipsos effundendæ, item modi quidam particulares rerum, quæ ad beatitudinem accidentalem beatorum pertinentia, ab ijs successiuè cognoscuntur, ut rectè Bannes cit. a 10. & ex parte Suarez lib. 2. c. 27. num. 18.

DVBIVM XI.

Utrum per absolutam Dei potentiam à creato intellectu videri possit Deus non visa ulla creatura.

Ad S. Thom. 1. p. q. 12. a. 8.

DE hac re sunt quinque Doctorum sententiæ. Prima est, necessariò videri in Deo omnes creaturas secundum Esse possibile; cum ut sic necessariò represententur per essentiam diuinam; non item Esse actuale. Ita Bassolis quæstione quarta, prolog. articulo tertio. Goffredus quodlib. 6. quæst. 3.

Secunda sententia est, quam refert S. Thomas quæst. 20. de veritate. artic. 4. & Durandus in 3. distinct. 14. quæst. 2. omnes beatos videntes Deum, necessariò videre omnia, quæ aliquando fuerunt, vel futura sunt, quæque adeo Deus scit, scientia visionis.

Tertia sententia docet essentiam quidem diuinam, ut essentia absoluta est, posse videri sine omni creatura, etiam in communi: at verò eandem, ut Idea est creaturarum, non posse videri, quin simul videantur creaturæ possibilis, quæ tales. Ita Henricus quodlib. q. 4. & 5.

Quarta sententia est, Creaturas saltem in genere, & sub conceptu communi entis creabilis, vel possibilis, necessariò videri à videntibus diuinam essentiam; quandoquidem quædam perfectiones sunt formaliter in Deo, quæ non videntur posse concipi sine habitudine ad creaturas, saltem in genere: quales sunt, non solum ratio Idæ, ut existimasse videtur Henricus, sed etiam Omnipotentia,

gentia,

tentia, omniscientia, omnipresentia, &c. item decreta de his aut illis rebus faciendis. Ita sentiunt Molina hęc quęst. 2. art. 8. disput. 3. in fin. & disput. 5. memb. 1. item Suarez (sem tamen incertam, & dubiam asserens) lib. 2. de Deo cap. 26. num. 13. & 14. vbi citat etiam Capreolum in 4. dist. 49. quęst. 5. art. 3. Sorum ibidem q. 3. a. 3. & modernos Thomistas, in quibus est Zumel hic q. 12. a. 8. & ex parte Bannes infra.

2 Quinta sententia est, nullam creaturam etiam in communi necessariò (saltem de absoluta Dei potentia) videri, ex vi visionis essentia diuinæ. Ita præter Nominales, & alios, qui absolute negant creaturas videri in Verbo, per visionem beatificam relatos dub. 8. (in quibus Vasquez disput. 50. cap. 6.) sentiunt Henricus loco citat. & Durandus in 3. d. 14. quęst. 2. & in 4. d. 49. quęst. 3. qui docet, ex natura quidem ipsius visionis necessariò sequi visionem omnium creaturarum possibilium, quæ possibile sunt, tamen de absoluta Dei potentia posse hanc visionem impediri, ita vt nulla videatur creatura. Eandem quintam sententiam teste Vasquo citat disput. 50. num. 6. sequuntur recentiores quidam, etiam ex ijs, qui alioqui concedunt, in Verbo formaliter videri creaturas. In quibus etiam videtur esse Bannes hęc quęst. 12. artic. 8. dub. vnic. vbi hanc ponit quintam conclusionem: *Per absolutam DEI potentiam fieri posse, vt aliquis beatus clare intueatur diuinam essentiam, & tamen nullam in ipsa creaturam cognoscit*: quam dicit esse communiter receptam, fere ab omnibus discipulis S. Thomæ. Et quamuis inferius addat, hoc intelligendum de cognitione particulari & distincta creaturarum, cum in communi necessarium sit, cognoscere omnes creaturas posibles, iuxta quartam sententiam, tamen hoc solum intelligere videtur ex suppositione, & posito videlicet, quod eiusmodi attributa dicentia ordinem ad Creaturas, sub ea formali ratione cognoscantur. Inferius enim respons. ad 2. ait, non esse necesse illa Dei attributa formalia, quæ intrinsecè (iuxta nostrum modum concipiendi) important actualem respectum ad creaturas, vt est v. g. ratio idææ, cognosci visâ diuinâ essentiâ, vt proinde planè cum Henrico consentire videatur.

3 Assertio I. Visâ diuinâ essentiâ, non necessariò cognoscuntur creaturæ omnes, nec posibles, quæ tales, ne aliquando existentes. Ita contra primam & secundam sententiam communis & certæ Theologorum, vt dictum dub. præcedent. assert. 1. & 2. vbi vtramque illam refutauimus, & simul notauimus, secundam illam sententiam esse periculofam in fide. Ratio à priori patebit inferius assert. 2. Nec verò maior ratio est, cur essentia diuina representet necessariò creaturas secundum Esse possibile, quam facta semel suppositione determinationis diuinæ, representet eandem secundum Esse actualis existentia: si ergo etiam facta hac suppositione, non necessariò representantur creaturæ omnes secundum Esse actuale, etiam non necessariò representantur omnes secundum Esse possibile.

Assertio II. Probabilius videtur, secundum ab-

solutam Dei potentiam, videri posse essentiam diuinam, non visâ vllâ creaturâ etiam in communi. Ita sentio cum authoribus quintæ sententia. Probat. Primò, quia Essentia diuina & ea, quæ in ea formaliter insunt, nullum planè ordinem seu relationem realem habent ad Creaturas, iuxta communem Doctorum sententiam; sed sunt res quædam absolutissima ab omni respectu reali; Ergo cognoscens Essentiam, & ea quæ in ea sunt, vt sunt à parte rei, quod fit per visionem beatificam, non necessariò cognoscit illam habitudinem ad creaturas, & per consequens nec creaturas.

4 Secundo iam supra quęst. 2. dub. 4. & hac quęst. dub. 7. dictum est, videri quidem omnia, quæ sunt formaliter in Deo, prout in ipso sunt; sed nec ipsos beatos distinguere attributa, & perfectiones diuinas ratione, prout nos distinguimus; nec necessariò videre, vt distincta per habitudinem, ad nostrum modum intelligendi, & rationem; atqui respectus ille ad creaturas tantum continet illis, per modum nostrum intelligendi, & rationem: ergo nulla ratio est, cur dicamus ab ipsis necessariò cognosci creaturas, ad quas secundum nostrum modum concipiendi, diuina quædam attributa necessarium dicunt respectum rationis.

Tertio, Essentia diuina non minus necessarium dicit habitudinem rationis ad creaturas secundum existentiam actualem, easque etiam in specie, ac in diuiduo acceptas, præsertim sub ratione gubernantis, conseruantis, aut scientis scientiâ visionis, &c. quam ad posibles & in genere acceptas; sed non obstante illa habitudine, potest videri essentia, non cognita vllâ creatura, vt actualiter existente, vel etiam in specie, vt rectè agnoscit quarta sententia: non est enim ratio, cur hac potius, quam illa, aut cur non omnes ita necessariò cognoscantur. Ergo, &c. Denique lux solis de facto videtur visione corporali & intuitiua, & tamen nulla creatura seu effectus in ea virtualiter contentus videtur, non solum sub ratione particulari, sed nec generali.

5 Assertio III. Secundum absolutam Dei potentiam, videri potest diuina essentia, non viso etiam vllò eius consilio, seu decreto libero, qua formaliter tale est. Ita præter authores relatos pro assertione præcedenti, docet etiam Suarez lib. 2. capit. 34. num. 4. Probat. Quia est eadem ratio singulorum, quæ omnium; cum nullum ex ijs formaliter cognosci possit, non cognoscit objecto; nec vllum, ex ijs quicquam superaddat diuinæ essentiæ, nisi respectum rationis ad objecta, quem non est necesse videri viso Deo, vt dictum.

Nec obstat his ratio quartæ sententia: quia omnipotentia, & similia attributa, non dicuntur intrinsecum ordinem ad creaturas, vt sunt à parte rei, sed solum secundum rationem, & nostrum modum concipiendi: Etsi ergo cognoscantur vt sunt formaliter in Deo, & secundum totum illud Esse, quod habent in Deo, tamen eum à parte rei nullam habeant relationem ad creaturas, non necessariò cognoscantur relatè ad creaturas: esto cognoscantur sub ratione infinite cuiusdam potentia actiua, vel virtutis, &c. Quare etiam necesse non est, omnipotentiam à beatis visione beatifica,

cognosci formaliter, prout à nobis significatur nomine omnipotentia, aut sub eo conceptu, quem de ipsa formamus; & sic de alijs. In quem sensum etiam Bannes art. 8. dub. vn. ad 2. ait, *non esse necesse quod illa Dei attributa formalia, quæ intrinsecè iuxta nostrum modum concipiendi important actualem respectum ad creaturas, ut est v.g. ratio Idea, cognoscantur vis à diuina essentia*: intellige sub ea formalitate, quam iuxta nostrum concipiendi modum habent.

Dices. Aut secundum eam ipsam formalem rationem, qua à nobis concipiuntur, sunt in Deo formaliter, aut non: si non sunt; cum tamen esse nos concipiamus, falsæ erunt conceptiones nostræ: si sunt; ergo ita etiam necessariò à beatis concipi debent; à quibus proinde etiam non sine respectu ad creaturas concipi vllò modo poterunt.

Respondeo, non esse adæquatè secundum omnem rationem formaliter in Deo; quia dicunt etiam respectum rationis, qui utique in Deo formaliter non est: neque tamen propterea falsæ est conceptio nostra; quia etsi concipiendo illa attributa necessariò formemus & concipiamus illam respectum rationis; non tamen conceptione nostra respectum illum Deo ita attribuimus, ut in Deo formaliter esse concipiamus, utpote quem extrinsecè solum ei applicamus. Nec aliud inde demum efficitur, quam nos non habere proprios & adæquatos conceptus essentia; & attributorum diuinorum; quod verissimum est, & à sanctis Patribus sæpius decantatum; qui propterea sæpius dicunt, Deum à nobis cognosci & enuntiari verius negando, quam affirmando, ut dictum quæst. hac. dub. i. & magis patebit quæst. seq.

DVBIVM XII.

Utrum secundum absolutam Dei potentiam ab intellectu creato videri possint omnia, quæ in Deo sunt eminenter.

8. Thom. 2. p. q. 12. a. 7.

HAc de re sunt quatuor sententiæ. Prima vniuersim negat, ab intellectu creato distinctè videri posse omnia, quæ sunt in Deo eminenter, siue sermo sit de cognitione extra Verbum, siue de cognitione in Verbo. Ita Ockam in 3. d. 14. quem sequuntur alij Nominales ibidem. Idem videtur sententia S. Thomas hic quæst. 12. art. 2. & 8. item Caietanus, Bannes, Zumel ibidem, Molina art. 8. disput. 2. Huc etiam spectant Scotus, Bonauentura, Marsilius, & Varro citati dub. 10. in 4. sententiar. qui negant, posse vllò modo à creato intellectu simul infinita cognosci.

Secunda sententia negat, posse videri ex vi visionis in Verbo; alio verò cognitionis modo concedit. Ita Suarez lib. 2. de Deo c. 29. num. 8. Vasquez disp. 49. cap. 2. & disp. 53. num. 17.

Tertia sententia ad propositum distinguit triplicem cognitionem creaturarum omnium, siue omnium, quæ insunt in Deo eminenter. Primam vo-

cat cognitionem creaturarum in Verbo *extensiuam tantum*; quæ videlicet non oritur ex vi Causæ, intensius & clarius penetrat; sed absolute habetur, per extensionem visionis ad omnes creaturas posibles. Secundam vocat cognitionem creaturarum in eodem Verbo *intensiuam*, quam etiam peculiariter vocat *ex vi visionis Verbi*; quæ nimirum fit per maiorem penetrationem Dei, tanquam Causæ. Tertiam constituit ad eò perfectam, ut per eam non solum cognoscantur perfectiones intrinsecæ creaturarum, sed etiam distinctè omnes rationes, ac modi posibles earum, seu quos Deus potest facere in ipsis. Primam & secundam concedit esse possibilem secundum potentiam absolutam; esto requiratur ad eas lumen creatum infinitum, seu quoad extensionem, seu intensionem. Non enim putat implicare contradictionem tale infinitum, in quo partes non sint actualiter separatæ, seu actu vna extrahalia, & ab alia diuisa; quanquam ad primam illam cognitionem re ipsa putat sufficere lumen & cognitionem finitam, etiam simplicem, & cuiusvis minimæ intensiois, æquivalentem infinitis gradibus extensionis. Tertium vero Cognitionis modum in creato intellectu, simpliciter docet implicare contradictionem, quod ad eum requiratur in creata perfectio. Ita docet Albertinus tom. 1. princip. 1. corollar. 4. p. 9. 10. & 11. & corollar. 5. punct. 1. & 3.

Quarta sententia simpliciter affirmat, de potentia Dei absoluta videri posse à creato intellectu omnes creaturas posibles, seu in Verbo, seu extra Verbum. Ita præter Arnaldum relatum dub. 10. sentiunt apud Durandum in 4. d. 49. quæst. 3. & Bonauenturam in 3. d. 14. artic. 2. quæst. 3. illi, qui id de facto tribuerunt, aut omnibus beatis, aut saltem animæ Christi; quibus non nihil fauet Gabriel in 3. d. 14. quæst. vnic. art. 2. concl. 1. & referuntur etiam à Suario in 3. p. tom. 1. d. 26. sect. 3. in eandem sententiam Magister & Albertus in 3. d. 14. & Altiiodorensis lib. 3. sum. tract. 1. quæst. 5. Gregorius autem de Valentia hic quæst. 12. p. 6. licet illam auctorum sententiam, quatenus de facto loquitur, censet esse temerariam; tamen loquendo solum de absoluta Dei potentia, non est alienus ab ea sententia, quæ concedit id posse fieri. Et fateor quidem cum Banne hic quæst. 12. art. 8. Suario cit. 3. p. d. 26. sect. 2. & Albertino loco cit. hoc sensu esse rem parum certam; dicam tamen quod mihi probabilius videtur.

Assertio I. Per visionem extra Verbum non possunt creaturæ omnes posibles simul cognosci. Ita auctores primæ sententiæ; contra secundam, tertiam, & quartam sententiam. Probat. Quia aut visio hæc fieret per lumen, & visionem infinitè extensam, aut intensam; vel per lumen, & visionem altioris ordinis, quam sit modo lumen gloriæ, & visio beatifica; sed nihil horum potest dici. Non primum, vel secundum; quia infinitum actu non minus implicat in graduati extensione, vel intensione qualitatis, quoad pares non communicantes, quam in quantitate, vel numero, ut dictum supra quæst. 4. & supponit S. Thomas hic quæst. 12. art. 7. & passim alibi.

Nec tertium: quia omnium sententiæ lumen glo-